

Obvestilo za javnost

Evropska raziskava razvija sisteme kmetijskih rastlin za prihodnost

Datum: 1. 9. 2022

Kontakt: dr. Antoaneta G. Kuhar, Antoaneta.Kuhar@kis.si

Evropska unija podprla raziskavo za razvoj rastlinskih sistemov kot odgovor na bodoče okoljske spremembe in izzive v kmetijstvu

Nova orodja za analizo koreninskih sistemov lahko preoblikujejo evropski kmetijski prostor na način, da bi zagotovili prehransko varnost ter prilagajanje podnebnim spremembam in njihovo blažitev.

Kmetijski sistemi se zaradi podnebnih sprememb slabšajo, zato naj bi se evropski pridelki do leta 2050 predvidoma zmanjšali za 30 %. Kljub najslabšim napovedim pa so nekateri genotipi rastlin odporni na stres, saj so podedovali določene gene in lastnosti. Iskanje genetskih markerjev, povezanih z lastnostmi za toleranco ali odpornost na različne strese, je cilj raziskovalnega projekta Root2Res, ki ga financira Evropska unija in združuje 22 partnerjev iz Evrope in Afrike.

Root2Res je okrajšava angleškega naslova projekta 'Root phenotyping and genetic improvement for rotational crops resilient to environmental change' (slovensko: Fenotipizacija korenin in genetsko izboljšanje kmetijskih rastlin v njivskem kolobarju za večjo odpornost na podnebne spremembe). Namen projekta je preseči trenutno znanje z razvojem novih orodij za ocenjevanje lastnosti korenin, ki so povezane z odpornostjo, in s proučevanjem dedovanja in plastičnosti teh lastnosti, t. j. sposobnosti obvladovanja okoljskega stresa ob zagotavljanju stabilne pridelave. Interdisciplinarna ekipa bo ob sodelovanju z žlahtnitelji in kmeti iz območij, ki so pod največjimi okoljskimi obremenitvami, preučevala žita, krompir in stročnice, ki so običajne ali nove v evropskem njivskem kolobarju.

Raziskava Root2Res je ob naraščajoči zaskrbljenosti glede prehranske varnosti dobila zeleno luč za financiranje v okviru sheme Obzorje Evropa, ključnega evropskega programa za raziskave in inovacije. Z osredotočanjem na sušo in presežek vode kot glavni nevarnosti zaradi podnebnih sprememb se bo projekt, ki vključuje sodelovanje inštitucij iz 13 držav, trudil zagotoviti raznolike in odporne kmetijske rastline, zdravo hrano z visoko hranilno vrednostjo, hkrati pa povečati učinkovitost uporabe hranil, zmanjšati skladiščenje ogljika in znižati emisije toplogrednih plinov.

Sorte kmetijskih rastlin, ki bodo razvite v sklopu projekta Root2Res, bi lahko imele globalni vpliv: na stabilne pridelke, zaradi katerih so kmečka gospodarstva uspešna in omogočajo višjo kakovost življenja; na kmetijske rastline, ki so gospodarne z viri in imajo minimalen vpliv na spreminjajoče se okolje; in nenazadnje na uresničljivo ogljično nevtrarno družbo. Projekt koordinira francoski inštitut ARVALIS iz Pariza, znanstveno pa vodi Inštitut James Hutton iz Velike Britanije. Slovenski partner projekta je Kmetijski inštitut Slovenije, katerega delo vodi dr. Vladimir Meglič. S petletnim raziskovalnim delom bo konzorcij začel s prvim srečanjem v septembru.